

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl Europos kvalifikacijų sąrangos mokymuisi visą gyvenimą kūrimo

COM(2006) 479 galutinis — 2006/0163 (COD)

(2007/C 175/18)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2006 m. spalio 19 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos rekomendaciją dėl Europos kvalifikacijų sąrangos mokymuisi visą gyvenimą kūrimo.

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2007 m. gegužės 2 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Jose Isaias Rodríguez García-Caro.

436-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2007 m. gegužės 30-31 d. (2007 m. gegužės 30 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 156 nariams balsavus už, 1 — prieš ir 1 susilaikius.

1. Išvados

1.1 Komitetas mano, kad pasiūlymas, nustatantis Europos kvalifikacijų sąrangą, yra reikalingas, nes tinkamas kvalifikacijų ir kompetencijos skaidrumas, vienoje valstybėje narėje išduotą pažymėjimą leidžiant naudoti kitoje valstybėje narėje, skatina judumą ES ir užtikrina standartizuotą ir plačią galimybę patekti į Europos darbo rinką. Tačiau Komitetas nustatė ir šiame dokumente išdėstė su siūlomu modeliu susijusias problemas, kurios gali trukdyti jį įgyvendinti.

1.2 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad pasiūlymui priimti pasirinkta teisinė forma yra rekomendacija, kuri, kaip nurodyta Europos bendrijos steigimo sutarties 249 straipsnyje, nėra teisiškai privaloma.

1.3 EESRK mano, kad modelių aprašai, pirmiausia ten, kur kalbama apie profesinę kvalifikaciją, turėtų būti aiškesni ir paprastesni, kad juos suprastų plačioji visuomenė, verslininkai ir ekspertai; be to, turėtų būti pateiktas priedas, kuriame būtų nurodyti atskaitos taškai, kuriais valstybės narės galėtų grįsti savo nacionalines kvalifikacijų sąrangas ir taip užtikrinti kurtinų orientacinių sistemų suderinamumą.

2. Įžanga

2.1 Pasiūlymas, dėl kurio teikiama EESRK nuomonė, atitinka 2000 m. Lisabonos Europos Vadovų Tarybos susitikime nustatytus tikslus; šio susitikimo metu buvo prieita prie išvados, kad, siekiant pritaikyti Europos švietimo ir profesinio rengimo sistemas taip, kad būtų galima pasiekti su Europos konkurencinumu, augimu, užimtumu ir socialine sanglauda susijusius Tarybos nustatytus tikslus, reikia pagerinti kvalifikacijų skaidrumą ir skatinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi.

2.2 Ši išvada buvo pripažinta 2002 m. Barselonos Europos Vadovų Tarybos susitikime. Šiame susitikime nuspręsta, kad vals-

tybės narės turi skatinti bendradarbiavimą formalaus, neformalaus ir savaiminio mokymosi srityse ir sukurti sąlygas pereiti iš vienos srities į kitą. Manoma, kad tai būtina sąlyga norint sukurti Europos visą gyvenimą trunkančio mokymosi erdvę, pagrįstą Bolonijos proceso pasiekimais aukštojo mokslo srityje, taip pat siekiant, kad Europos švietimo ir profesinio rengimo sistemos iki 2010 m. taptų pasauliniu kokybės standartu.

2.3 Tais pačiais metais Sevilijoje vykusio susitikimo metu Europos Vadovų Taryba paragino Komisiją, glaudžiai bendradarbiaujant su Taryba ir valstybėmis narėmis, parengti švietimo ir profesinio mokymo kvalifikacijų pripažinimo sąrangą.

2.4 2004 m. Tarybos ir Komisijos tarpinėje ataskaitoje „Švietimas ir profesinis rengimas 2010“ pabrėžta būtinybė parengti Europos kvalifikacijų sąrangą. 2004 m. Kopenhagos Europos Vadovų Tarybos susitikime taip pat pabrėžta, kad pirmenybę būtina teikti atviros, lanksčios, skaidrumu ir abipusiu pripažinimu pagrįstos Europos kvalifikacijų sąrangos, kuri turėtų tapti bendru švietimo ir profesinio rengimo standartu, rengimui.

2.5 2005 m. pavasarį Bergene įvykusioje už aukštąjį mokslą atsakingų ministrų konferencijoje, kurios metu buvo patvirtinta Europos aukštojo mokslo kvalifikacijų sąrangą, pabrėžta, kad svarbu užtikrinti Europos aukštojo mokslo erdvės ir Europos kvalifikacijų sąrangos papildomumą.

2.6 Persvarsčius Lisabonos strategiją, 2005-2008 m. užimtumo gairėse pabrėžiama būtinybė užtikrinti lanksčius mokymosi būdus, didinant stažuotojų ir studentų judumo galimybes, kvalifikacijų skaidrumą ir patvirtinant neformalų mokymąsi visoje Europoje.

2.7 2005 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime buvo paraginta priimti Europos kvalifikacijų sąrangą 2006 m. 2006 m. kovo mėn. Europos Vadovų Taryba šią rezoliuciją ratifikavo.

2.8 Šis pasiūlymas ir, svarbiausia, Europos kvalifikacijų sąrangą (EKS) apibūdinantys aprašai buvo parengti remiantis konsultavimosi metodiniais klausimais procesu, kuriam, bendradarbiaudama su Europos profesinio rengimo plėtros centru (angl. CEDEFOP) ir Bolonijos proceso tęstinio darbo grupe, vadovavo Komisija; darbo dokumentu *Kuriant Europos kvalifikacijų sąrangą mokymuisi visą gyvenimą* ⁽¹⁾, kurį rengiant prisidėjo 32 šalys, dalyvaujancios programoje „Švietimas ir profesinis rengimas 2010“, socialiniai partneriai, sektorių organizacijos, švietimo įstaigos ir NVO; 2006 m vasario mėn. Budapešte vykusios konferencijos diskusijomis; darbais, kuriuos atliko Komisijai padedančios ekspertų grupės ir konsultantai.

2.9 Įvertinus pasiūlymo dėl EKS galimų formų poveikį, buvo nuspręsta pasirinkti Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacijos formą.

2.10 2006 m. rugsėjo mėn. pabaigoje Europos Parlamentas patvirtino pranešimą dėl Europos kvalifikacijų sąrangos sukūrimo ⁽²⁾.

3. Pasiūlymo santrauka

3.1 Pasiūlyme dėl rekomendacijos pateikta orientacinė priemonė, kuri leis palyginti skirtingų nacionalinių kvalifikacijų sistemų kvalifikacijų lygmenis. Ji pagrįsta aštuoniais atskaitos lygmenimis, kurie apibūdinti mokymosi pasiekimų požiūriu; jie apima bendrąjį lavinimą, suaugusiųjų švietimą, profesinį rengimą ir aukštąjį mokslą. Pasiūlymą sudaro rekomendacijos tekstas, apibrėžimai ir du priedai (viename pateikti aprašai, apibrėžiantys EKS lygmenis, kitame — švietimo ir profesinio rengimo kokybės užtikrinimo principai).

3.2 Europos Parlamentas ir Taryba valstybėms narėms rekomenduoja:

- naudoti EKS kaip orientacinę priemonę kvalifikacijų lygmenims palyginti;
- iki 2009 m. nacionalines kvalifikacijų sistemas susieti su EKS ir rengti nacionalines kvalifikacijų sąrangas;
- užtikrinti, kad iki 2011 m. visuose naujuose kvalifikacijos suteikimo ir „Europass“ dokumentuose būtų pateikta nuoroda į atitinkamą EKS lygmenį;
- nustatant ir aprašant kvalifikacijas taikyti mokymosi pasiekimais pagrįstus metodus;
- skatinti neformalaus ir savaiminio mokymosi pripažinimą;

⁽¹⁾ SEC(2005) 957.

⁽²⁾ A6-0248/2006, pranešėjas Mann.

— paskirti nacionalinį centrą ryšiams tarp nacionalinių kvalifikacijų sistemų ir EKS remti ir koordinuoti, siekiant:

- susieti abiejų sistemų lygius;
- susiejimo proceso metu skatinti ir taikyti kokybės užtikrinimo principus;
- užtikrinti taikomos metodologijos skaidrumą ir ryšius tarp lygių;
- teikti suinteresuotosioms šalims informaciją ir užtikrinti jų dalyvavimą.

3.3 Europos Parlamentas ir Taryba remia Komisijos ketinimus:

- padėti valstybėms narėms ir tarptautinėms sektorių organizacijoms naudoti atskaitos lygmenis ir EKS principus;
- sudaryti EKS patariamąją grupę, kuri prižiūrėtų, koordinuotų ir užtikrintų kvalifikacijų sistemų siejimo su EKS proceso kokybę ir darnumą;
- stebėti patvirtintas priemones ir per penkerius metus Europos Parlamentui ir Tarybai pranešti apie įgytą patirtį ir atsiliepimus.

3.4 I priede apibrėžti 8 atskaitos lygmenys, pagrįsti asmens mokymosi pasiekimais remiantis tuo, ką asmuo žino, supranta ir geba daryti. Šie aspektai lygmenų apraše vadinami žiniomis, gebėjimais ir kompetencija.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Komitetas pritaria pasiūlymui dėl rekomendacijos, dėl kurio pateikiama ši nuomonė. Komitetas mano, kad tinkamas kvalifikacijų ir kompetencijos skaidrumas, vienoje valstybėje narėje gautą pažymėjimą pripažįstant ir leidžiant naudoti kitoje valstybėje narėje, skatina judumą ES ir užtikrina standartizuotą ir placią galimybę patekti į Europos darbo rinką sudarant galimybes pažymėjimus gauti vienoje valstybėje narėje, o naudoti — kitoje.

4.2 Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas savo nuomonės dėl pasiūlymo ⁽³⁾ dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo ⁽⁴⁾ išvadose pritarė idėjai sukurti bendrą visų kvalifikacijų (aukštojo mokslo, profesinio rengimo ir mokymo bei neformalaus ir savaiminio mokymosi) pripažinimo sistemą. Komitetas mano, kad Europos kvalifikacijų sąrangą yra svarbus žingsnis kvalifikacijų pripažinimo ir skaidrumo požiūriu.

⁽³⁾ Žr. 2002 m. rugsėjo 18 d. EESRK nuomonę dėl *Profesinių kvalifikacijų pripažinimo*, pranešėjas Ehnmark (OL C 61, 2003 3 14).

⁽⁴⁾ COM(2002) 119 galutinis.

4.3 EKS, pagrįsta mokymosi pasiekimais, turėtų priartinti švietimą ir profesinį rengimą prie darbo rinkos poreikių, padėti patvirtinti neformalų ir savaiminį mokymąsi ir skatinti, savo ruožtu, keistis kvalifikacijomis bei švietimo ir profesinio mokymo sistemomis tarp įvairių šalių bei jų naudojimą. EESRK nuomone, šie aspektai, taip pat atskaitos lygmenų poveikis užimtumui, yra didžiausi šios iniciatyvos privalumai.

4.4 Europos kvalifikacijų sąranga turėtų tenkinti individualaus mokymosi reikalavimus: žinių ir gebėjimų pripažinimą ir jų socialinę integraciją, įsidarbinimo galimybes, žmogiškųjų išteklių vystymą ir naudojimą. Vienas Europos kvalifikacijų sąrangos prioritetų turėtų būti neformalaus ir savaiminio Europos darbuotojų išsilavinimo pripažinimas.

4.5 Komitetas tikisi, kad EKS padarys Europos švietimo ir profesinio mokymo sistemas aiškesnes ir labiau prieinamas piliečiams. ES darbuotojams ir jų galimiems darbdaviams reikia orientacinės sąrangos, kuri leistų jiems palyginti vienoje valstybėje narėje įgytą kvalifikaciją su atskaitos kvalifikacijomis tos valstybės narės, į kurią jis ruošiasi persikelti ir joje dirbti. Todėl Komitetas džiaugiasi pasiūlymo poveikiu šalinant tarptautiniam judumui kylančias kliūtis. Europos kvalifikacijų sąranga turėtų skatinti judumą tarp profesinio rengimo sistemų, profesinio rengimo ir bendrojo išsilavinimo (įskaitant aukštąjį išsilavinimą) sistemų.

4.6 Kalbant apie EKS teisinę formą, Komitetas teigiamai vertina Komisijos atliktą teisinį poveikio vertinimą⁽⁶⁾ ir pažymi, kad vėlesnes rekomendacijas dėl švietimo, profesinio rengimo ir judumo daugiau ar mažiau parėmė valstybės narės. Vis dėlto Komitetas mano, kad rekomendacija — subjekto teisiškai neįpareigojantis teisės aktas — gali būti tik trumpalaikė priemonė, ir ji nepadės pasiekti vidutinės trukmės laikotarpio tikslų, ypač atsižvelgiant į tai, kad atskaitos lygmenis kiekviena valstybė narė turi tvirtinti esant neaiškiai nacionalinei kvalifikacijų sąrangai (NKS).

4.7 Be to, remiantis 2006 m. vasario mėn. vykusios Budapešto konferencijos rezultatais, penkios ES narės jau sukūrė nacionalinę kvalifikacijų sąrangą, kitos ją kuria ar pareiškė ketinančios ją kurti, dar kitos nacionalinės kvalifikacijų sąrangos kurti savo šalyje neketina.

4.8 Šis pradinis principas reiškia, kad, Komisijos nuomone, gali būti labai sunku iki galo įgyvendinti projektą ir, nesant nacionalinės kvalifikacijų sąrangos, EKS trūksta turinio. Dokumente *Kuriant Europos kvalifikacijų sąrangą mokymuisi visą*

gyvenimą⁽⁶⁾ Komisija pažymėjo, kad remiantis EKS, būtų optimaliausia, kad kiekviena šalis sukurtų bendrą nacionalinę kvalifikacijų sąrangą ir susietų šią nacionalinę sąrangą su EKS.

4.9 Komitetas mano, kad pirmenybę reikėtų teikti veiksmingam įvairių kvalifikacijų rūšių, įgyjamų formalaus, neformalaus ir savaiminio mokymosi srityse, patvirtinimui ir pripažinimui visose šalyse ir švietimo sektoriuose, užtikrinant didesnę skaidrumą ir kokybę. Ši nuomonė sutampa su 2002 m. birželio 27 d. Tarybos rezoliucijoje pareikšta nuomone dėl visą gyvenimą trunkančio mokymosi⁽⁷⁾. Taip pat reikėtų priminti, kad šioje rezoliucijoje Taryba ragina Komisiją sukurti sistemą kvalifikacijoms aukštojo išsilavinimo ir profesinio rengimo srityse pripažinti. Todėl Komitetas, atsižvelgdamas į šį naują argumentą, pabrėžia, kad aštuonis EKS atskaitos lygmenis būtina sukurti iki proceso pabaigos ir negalima dėl jų kūrimo leisti spręsti valstybėms narėms, remiantis rekomendacijos teisiniu principu.

4.10 EESRK mano, kad Komisija turėtų išsiaiškinti proceso vertinimus, jei viena ar daugiau valstybių narių nepatvirtintų nacionalinės kvalifikacijų sąrangos ar nesusietų jos su EKS. Atsižvelgdamas į tai, Komitetas mano, kad Komisija turėtų analizuoti šią galimybę ir jos galimus sprendimus, siekiant būti pasirėngus reaguoti į nenumatytas situacijas. Galutiniame dokumente valstybėms narėms turėtų būti numatytos paskatos šiai priemonei patvirtinti.

4.11 EESRK neragina sukurti vienodos ES švietimo ir profesinio rengimo sistemos, taip pat nesirengia valstybėms narėms nurodyti, kokias kvalifikacijas jų švietimo centrai turėtų suteikti. Komitetas nori pabrėžti būtinybę suvienyti valstybių narių veiksmus siekiant skaidrumo, pripažinimo ir kvalifikacijų perkėlimo. Tam reikia sukurti gerai veikiančius kokybės (visų pirma kvalifikaciją suteikiančių švietimo įstaigų) garantijų mechanizmus valstybėse narėse. Jei nebus laikomasi šio veikimo principo, studento ir (arba) stažuotojo judumas neteks prasmės ir bus kliudoma darbuotojų judumui.

Nacionaliniu ir regioniniu lygiu su nacionalinėmis kvalifikacijų sąrangomis susiję sprendimai turėtų būti priimami kartu su socialiniais partneriais. Šie partneriai ir atsakingos valdžios institucijos turėtų nustatyti ir taikyti nacionalinės kvalifikacijų sąrangos kūrimo principus, taisykles ir tikslus. Reikėtų atsižvelgti ir į šioje srityje dirbančių pilietinės visuomenės organizacijų vaidmenį.

(6) COM(2006) 479 galutinis.

(6) SEC(2005) 957.

(7) OL C 163/1 2002 7 9.

4.12 Pasiūlyme siūloma sukurti EKS patariamąją grupę, kuri būtų atsakinga už proceso priežiūrą, koordinavimą ir kokybišką bei nuoseklų kvalifikacijų sistemų ir EKS susiejimą. Atsižvelgdamas į tai ir siekdamas užtikrinti vienodus kriterijus susiejant nacionalines sistemas ir EKS, Komitetas mano, kad patariamąją grupę, atsižvelgiant į siūlomų narių specializaciją, taip pat turėtų būti atsakinga už nacionalinių lygmenų ir orientacinės sąrangos susiejimo patvirtinimą prieš galutinai nustatant tokią sąsają.

5. Konkrečios pastabos

5.1 Dokumento anglų kalba 9 puslapio pabaigoje nurodomos 25 ES valstybės narės. Po paskutinio plėtos etapo turėtų būti nurodytos 27 valstybės narės.

5.2 Komitetas mano, kad galutinės datos, nurodytos rekomendacijose valstybėms narėms, ypač 2 punkte, yra per ankstyvos, atsižvelgiant į su nacionalinėms kvalifikacijų sąrangomis susijusių padėčių valstybėse narėse. Komitetas supranta, kad galutinė data laisvai pasirenkama, bet pažymi, kad, atsižvelgiant į dabartinę padėtį, laikotarpis turėtų būti ilgesnis.

5.3 Tarp pagal 3 punktą Komisijai patikėtų užduočių — patvirtintų priemonių stebėseną ir Europos Parlamento ir Tarybos informavimą apie įgytą patirtį, taip pat galimas rekomendacijos persvarstymas. Komitetas mano, kad, siekiant visiškai įvykdyti Europos bendrijos steigimo sutarties 149 straipsnio 4 dalį ir 150 straipsnio 4 dalį, ataskaita turėtų būti teikiama ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

5.4 I priede pateiktų aprašų klausimu — kadangi šie kriterijai naudojami lygmenims susieti, Komitetas mano, kad jie turi būti aprašyti paprasčiau, kad būtų suprantamesni, aiškesni ir konkretesni, vartojant ne tokią mokslinę kalbą, kuri būtų artimesnė profesinio rengimo kalbai. Be priedo, kuriame pateikti aprašai, galėtų būti pateiktas antrasis, aiškinamasis priedas, kuris leistų nustatyti kvalifikacijai tinkamą lygį ir taip palengvintų vėlesnį šių kvalifikacijų lyginamąjį perkėlimą tarp valstybių narių.

5.5 Aiškūs apibrėžimai leidžia lengviau suprasti svarstomame dokumente vartojamas sąvokas. Komitetas mano, kad kai kurie Komisijos dokumente *Kuriant Europos kvalifikacijų sąrangą mokymuisi visą gyvenimą*⁽⁸⁾ pateikti apibrėžimai aiškesni nei pateikti svarstomame dokumente. Kalbant konkrečiau, Komitetas siūlo „gebėjimų“ apibrėžimą pakeisti pirmiau minėto dokumento 47 puslapyje pateiktu apibrėžimu.

5.6 Komitetas pritaria paskutinių trijų EKS lygmenų ir akademinį Bolonijos kvalifikacijų sąrangos lygmenų (bakaluro, magistro ir daktaro) prilyginimui. Šių trijų mokymosi etapų metu įgytos žinios, gebėjimai ir kompetencija turėtų būti klasifikuojami pagal išsilavinimo lygį, įgytą universitetinių studijų metu.

5.7 Komitetas sutinka, kad valstybėse narėse visais švietimo ir profesinio rengimo lygiais reikia toliau taikyti kokybės kriterijus. Komitetas yra išdėstęs šią nuostatą nuomonėje dėl pasiūlymo dėl Tarybos rekomendacijos dėl Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę⁽⁹⁾ ir nuomonėje dėl Europos Parlamento ir Tarybos pasiūlymo dėl rekomendacijos dėl tolesnio Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę⁽¹⁰⁾. Pastarojoje nuomonėje Komitetas pabrėžė, kad „aukštos kokybės švietimo ir mokymo reikalavimas yra gyvybiškai svarbus, kad būtų pasiekti Lisabonos strategijos tikslai.“

5.8 Komitetas pritaria visam šio pasiūlymo II priede pateiktam tekstui. Vis dėlto Komitetas mano, kad, siekiant pritaikyti prie dabartinių kokybės tendencijų visose srityse, II priedo antraštinė dalis turėtų būti „Tęstinio kokybės gerinimo švietimo ir profesinio rengimo srityje principai“, atitinkamai pakeičiant ir priedo tekstą.

5.9 Komitetas rekomenduoja valstybėms narėms, jų švietimo ir profesinio rengimo centrams ir socialiniams partneriams dirbti remiantis Europos kokybės valdymo fondo (EKVF) nustatytu modeliu. Šis patvirtintas modelis, kurį remia ES, galėtų būti atskaitos sistema, kuria švietimo institucijos galėtų grįsti savo tęstinius kokybės gerinimo procesus.

2007 m. gegužės 30 d., Briuselis.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁸⁾ SEC(2005) 957.

⁽⁹⁾ Žr. 1997 m. spalio 29 d. EESRK nuomonę dėl *Europos bendradarbiavimo užtikrinant aukštojo mokslo kokybę*, pranešėjas Rodríguez García-Caro (OL C 19, 1998 I 21).

⁽¹⁰⁾ Žr. 2005 m. balandžio 6 d. EESRK nuomonę dėl *Aukštojo mokslo kokybės užtikrinimo*, CESE 387/2005, pranešėjas Soares (OL C 255, 2005 10 14).